

Szinkronicitás a yoga felfogásában

I. L.

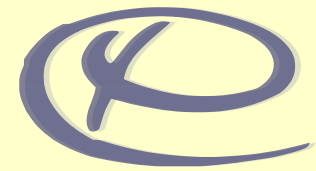
2023

Tartalom

- *Kauzális kapcsolatok*
- *Akauzális kapcsolatok*
- *Szinkronicitás*
- *Szinkronicitás példák*
- *Unus mundus*
- *Ji King*
- *Szinkronicitás, ahogyan a yoga magyarázza*

Kauzális kapcsolatok

- *Determinizmus*: a jelenségek egyetemes *oksági (kauzális) meghatározottságát* állító nézet.
- A *kauzalitás (okság)* – bár a fogalmat a hétköznapi életben gyakran magától értetődő módon használjuk – valójában egyáltalán nem magától értetődő.
- A „valódi kauzalitás” mélyen filozófiai fogalom, amelynek a modern mikrofizikában a hétköznapi tapasztalatainkkal nehezen összeegyeztethető aspektusai is vannak.
- Hétköznapi tapasztalataink alapján intuitív módon érezzük, hogy az oksági kapcsolatoknak meghatározó feltétele az időbeli egymásutániség: ha az A esemény ok, a B esemény pedig okozat, akkor az A eseménynek meg kell előznie a B eseményt.

Kauzális kapcsolatok

- A yoga szerint – lásd: **Kaczvinszky József** (K. J.) életműve – a Természetben, a megnyilvánulások határvonalán kívül, az anyagvilágban oksági törvények működnek.
- Az ember életének legmeghatározóbb általános oksági törvénye a **sors (karma) törvénye**: a cselekedetekben megnyilvánuló hajlandóságok meghatározott következményeket idéznek elő.
- *„Minden cselekedetben már eleve benne rejlik a sors, a sorsban pedig benne foglaltatik minden cselekedet. Sors és cselekedet: egymástól el nem választhatók. Ezért a yoga mindkettőt azonos szóval jelöli: karma.”* (KV I.)
- *„Ez a »sors törvénye« a Természetben, vagyis maga a Sors. Az alapja az életnek, valamint minden egyéni és kollektív fejlődésnek.”* (KV I. – K. J.: Kelet világossága I. kötet)

Kauzális kapcsolatok

- A cselekedet tehát szigorúan determinálja az egyén sorsát.
- A mindennapi életben azonban legtöbbször nem látjuk tisztán a cselekedeteink és a sorsunk közötti konkrét oksági láncolatokat.
- Ez egyfelől amiatt van így, mert ezek a láncolatok még a saját külvilágunkban is nagyon komplexek lehetnek, amelyek felismerését ráadásul nem csupán a kognitív apparátusunk kapacitása határozza meg, hanem még a karakterünk torzítása is közrejátszik.
- Másfelől ezek a láncolatok idegen külvilágokat is érinthetnek, ami a megkülönböztető és az áthidaló megismerés elérése előtt elvileg is kizárja az egyén számára ezen konkrét kapcsolatok felismerését.

Kauzális kapcsolatok

- A tanítvány „*Ráeszmél arra, hogy a sorsban – az ember cselekedetei és ezek visszahatásai között – akkor is tökéletes és hiánytalan összefüggés lehet, és kell is hogy legyen, amikor az emberi ész sem meglátni, sem megtalálni nem képes ez összefüggéseket a külvilágban. Mert megérti, hogy nem feltétlenül szükséges, hogy az összefüggések mint láncszemek éppen abban a külvilágban kapcsolódjanak egymásba, amelyben, amelynek középpontjában az ember maga él. Oksági sorozatokat alkothatnak idegen külvilágokon keresztül is. Ez pedig már egymagában elegendő ahhoz, hogy az emberi értelem ne tudja követni az útjukat.*” (K. J.: A hét beavatás)
- **Nem kell** ezért arra törekedni, hogy az ember a saját sorsát minden részletében **áttekinteni** is tudja az élet folyamán, **elegendő** csupán azt **tudomásul vennie**.

Kauzális kapcsolatok

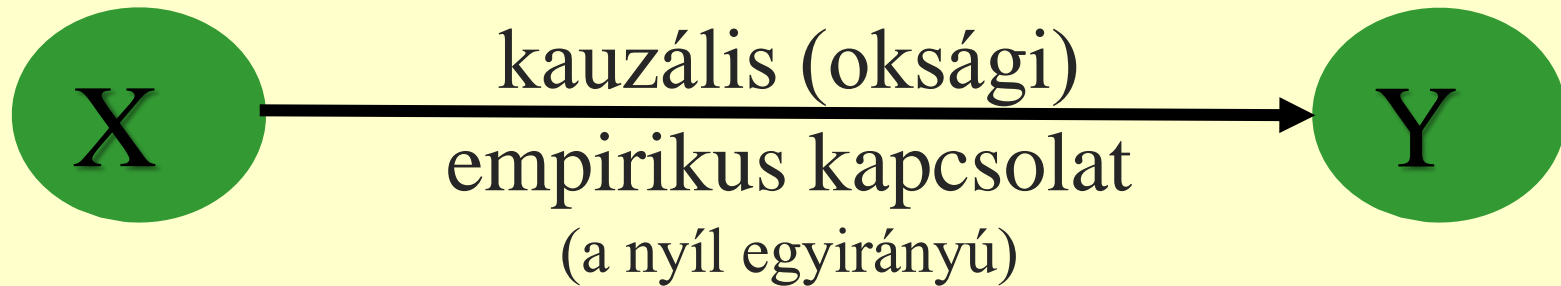

- Jelenlegi céljaink szempontjából számunkra megfelelő Paul Felix **Lazarsfeld** osztrák-amerikai szociológus következő meghatározása.
- Egy A esemény akkor oka egy B eseménynek, ha
 - 1) az A esemény (idősorral kifejezve: X_t) időben megelőzi a B eseményt (idősorral kifejezve: Y_t).
 - 2) Az A és B események (az X_t és Y_t idősorok) között empirikus kapcsolat igazolható (azaz keresztkorreláltak).
 - 3) Az A és B események (az X_t és Y_t idősorok) között létező empirikus kapcsolat azonban nem magyarázható egy harmadik C esemény (Z_t idősor) A és B eseményekre (X_t -re és Y_t -ra) gyakorolt hatásával.

Kauzális kapcsolatok

A kauzális kapcsolatok szemléletes sémája

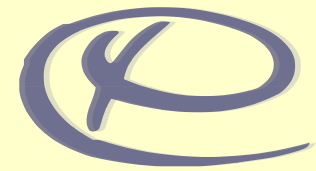
Ha az X esemény időben megelőzi az Y eseményt, és az X és Y események (változók) között olyan empirikus együttjárás igazolható, amely nem magyarázható egy mindkettővel korreláló harmadik Z változóval, akkor az X esemény Y esemény okának, az Y esemény pedig X esemény okozatának tekinthető.

Kauzális kapcsolatok

- A walesi származású közgazdasági Nobel díjas alkalmazott matematikus és közgazdász Sir Clive **Granger** idősoros definíciója szerint akkor létezik oksági kapcsolat az X_t és Y_t idősorok között, ha X_t korábbi értékeinek ismeretében javíthatjuk az Y_t -re vonatkozó előrejelzések pontosságát.
- Ez az ún. „Granger causality”, amely kissé pontosabban a következőképpen is megadható:
Az X_t idősor akkor „Granger oka” az Y_t idősornak, ha az Y_t -re vonatkozó regressziós előrejelzések pontosságát javítja, amennyiben Y_t korábbi értékei mellett X_t korábbi értékeit is bevonjuk a regressziós modellbe.

Kauzális kapcsolatok

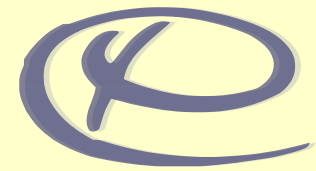

- A walesi származású közgazdasági Nobel díjas alkalmazott matematikus és közgazdász Sir Clive Granger **idősoros** definíciója szerint akkor létezik oksági kapcsolat X és Y idősorok között ha X

Idősornak az olyan $X_1, X_2, X_3, \dots, X_t$ statisztikai megfigyelések számsorozatát nevezzük, amelynek elemeit egymást követő azonos hosszúságú intervallumok végén (ún. *ekvidisztáns* módon) regisztrálják, és ez az időbeliség az adatok fontos tulajdonsága.

Az idősorok elemzését kiterjedten használják pl. meteorológiai, gazdasági/mezőgazdasági, egészségügyi, pszichológiai, biológiai etc. jelenségek vizsgálatára.

Kauzális kapcsolatok

- Granger előbbi eredeti definíciója hallgatólagosan feltételezi, hogy az $X_t - Y_t$ kapcsolatok mögött nincs olyan „harmadik” (Z_t) idősor változó, amely hamis (*spurious*) kapcsolatot okozna X_t és Y_t között.
- Az ún. feltételes (vagy parciális) „Granger causality” algoritmusok már tudják ezt a problémát kezelni: megkeresik a befolyással bíró létező összes „harmadik” változókat, és a hatásukat kiszűrik.
- Az IBM SPSS Statistics 28-as verziója a *Temporal Causal Modeling* (TCM) címszó alatt már tartalmazza ezeket a javított Granger algoritmusokat.

Akauzális kapcsolatok

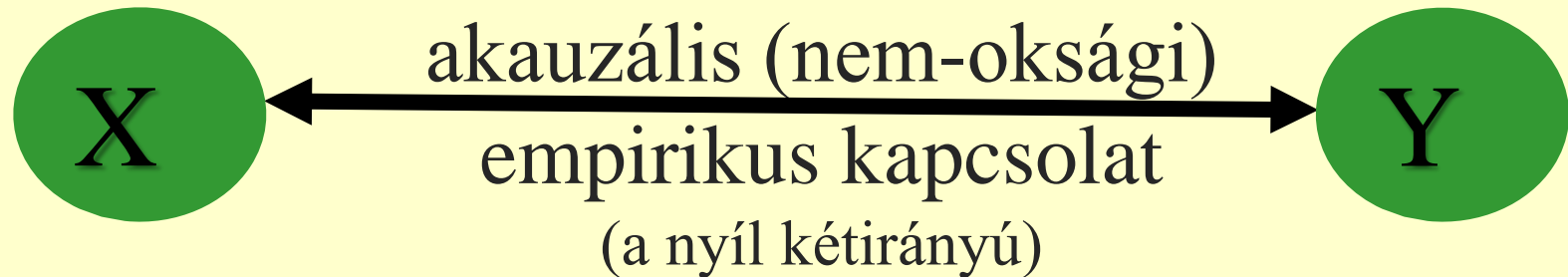

- *Akauzális jelenségeknek* azokat a jelenségeket nevezzük, amelyekhez nem tudunk okokat rendelni (lehet, hogy vannak okai, de azokat nem ismerjük és ezért a jelenség számunkra randomnak, véletlenszerűnek tűnik: pl. fázisátalakulások vagy radioaktív bomlások a részecskék szintjén).
- Két esemény közötti *akauzális kapcsolatnak* az olyan kapcsolatot nevezzük, amely esetén a két esemény közötti kapcsolat empirikusan igazolható (pl. korreláltak), de közöttük közvetlen oksági kapcsolat nem mutatható ki (azaz egyik esemény sem oka, illetve okozata a másiknak).

Akauzális kapcsolatok

Az akauzális kapcsolatok szemléletes sémája

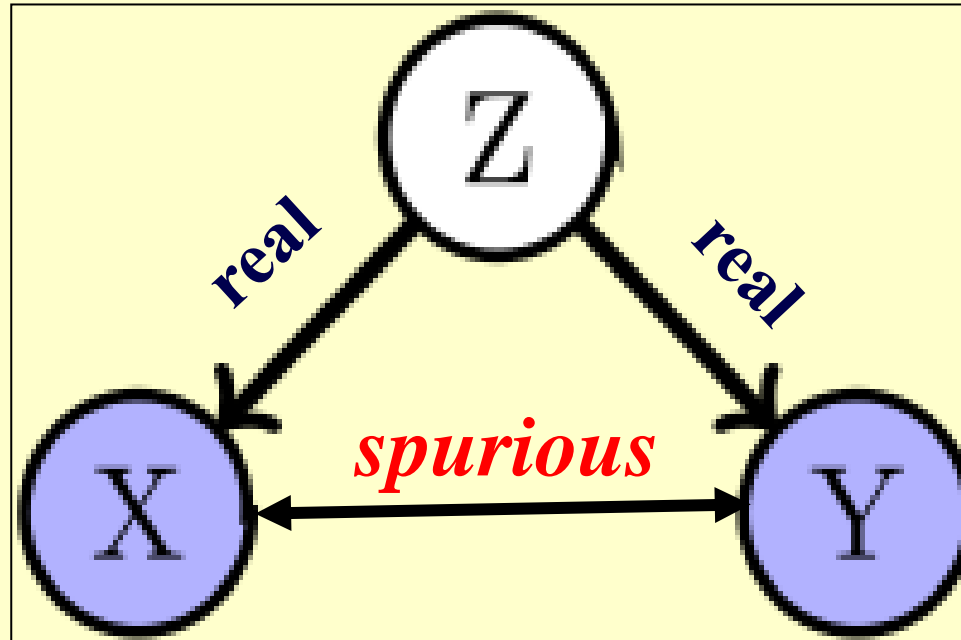

- Bár az X és Y változók együttjárást mutatnak, de ez semmiféle oksági kapcsolattal nem magyarázható.
- Az ilyen esetek egy jelentős részénél azonosítható egy mindkettővel korreláló harmadik Z magyarázó változó, amely előidézi az oksági szempontból „látszólagos/hamis” kapcsolatot (Lazarsfeld 3. kritériumának megsértése).
- A következő diákon olyan példák láthatók, amelyeknél ilyen harmadik változó azonosítható volt.

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának megsértése:

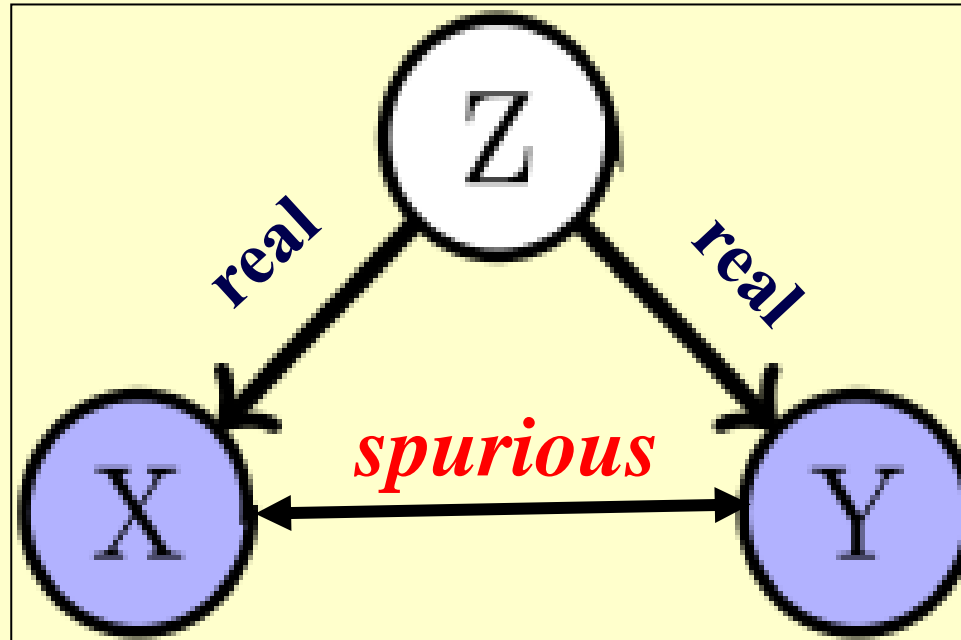

Ha az X_t és Y_t események (idősorok) között fennálló empirikus kapcsolat megmagyarázható egy harmadik Z_t esemény (idősor) X_t -re és Y_t -re gyakorolt hatásával, akkor az X_t és Y_t közötti kapcsolat hamis (*spurious/false*).

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának megsértése:

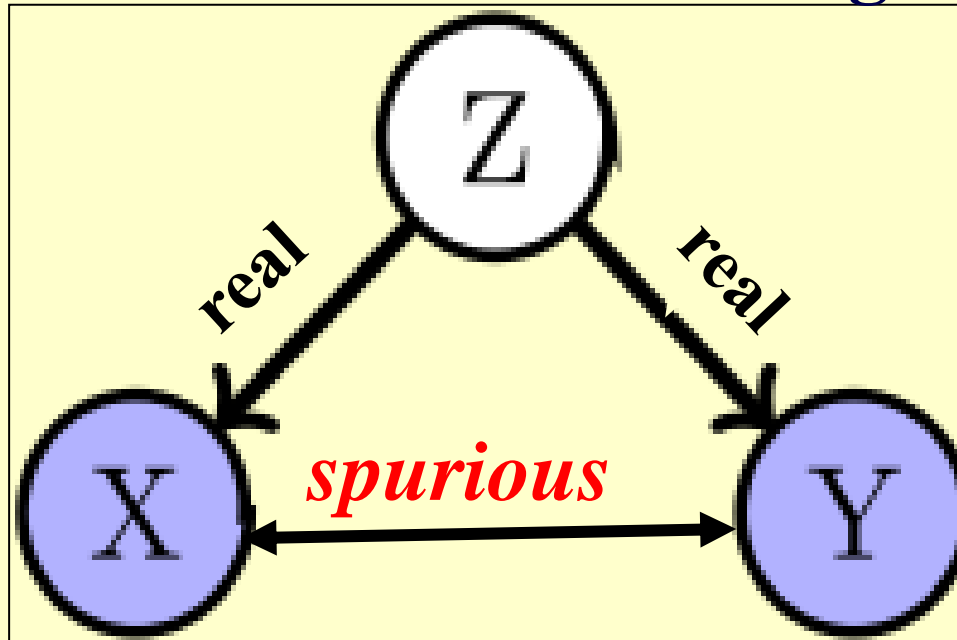

Ilyen esetekben az X_t és Y_t események nincsenek oksági kapcsolatban egymással, mivel mindkettő egy harmadik Z_t esemény következménye. Más szavakkal: *az X_t és Y_t események kapcsolata akauzális.*

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának a megsértése:

1. példa:

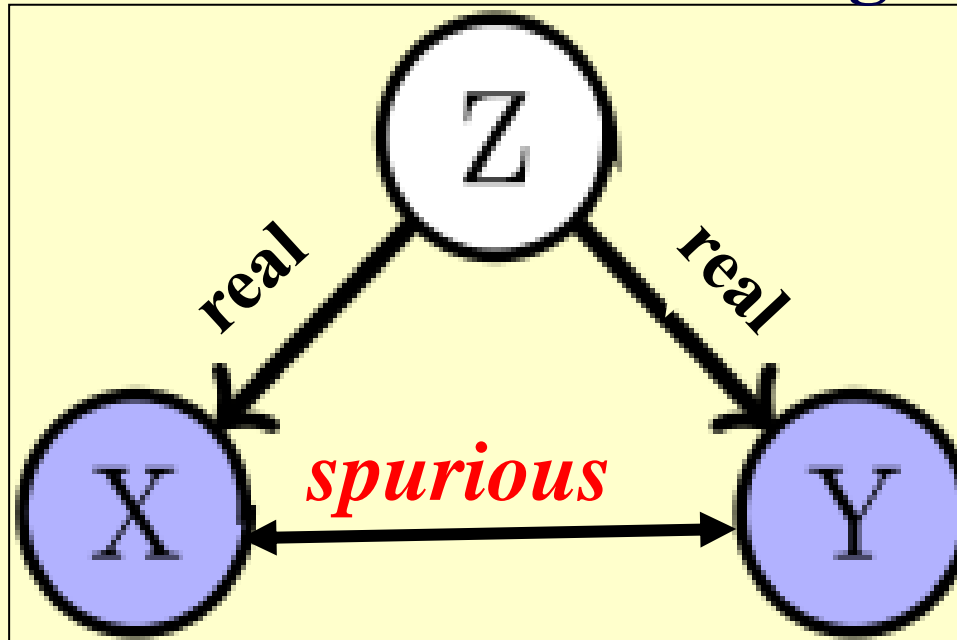
X_t = látom a villámlást, majd Y_t = hallom a mennydörgést.
Ebből azonban nem következik, hogy a villámlás okozza a mennydörgést.

Mind a villámlást, mind pedig a mennydörgést egy harmadik Z_t esemény (a légköri elektromos kisülés) idézi elő.

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának a megsértése:

2. példa:

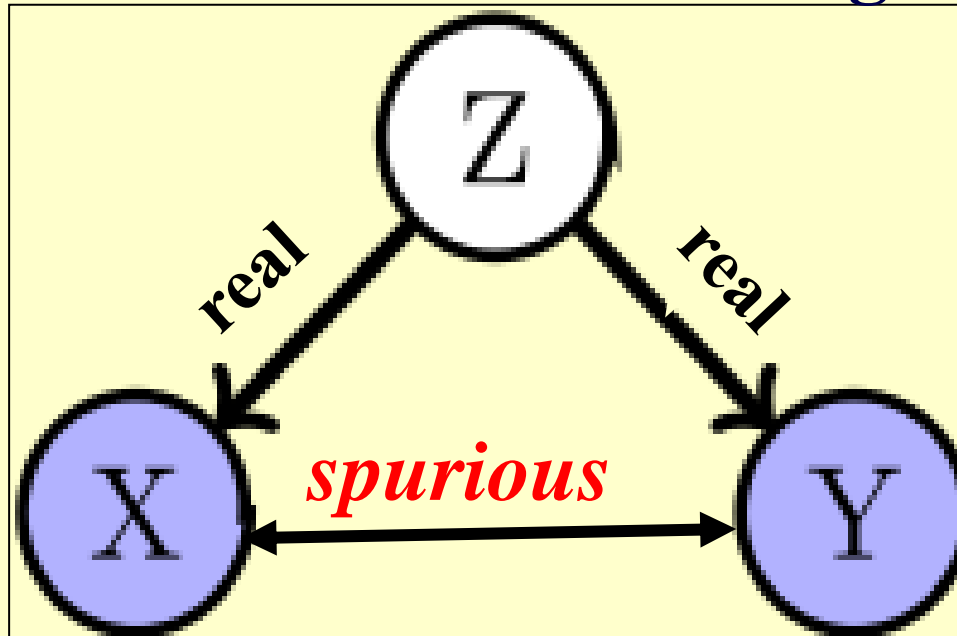
X_t = sajog a jobb térdem, majd Y_t = esni kezd az eső.
Ebből azonban nem következik, hogy a térd-sajgás okozza az esőt.

Mind a térd-sajgást, mind pedig az esőt egy harmadik Z_t esemény (a levegő páratartalmának növekedése) idézi elő.

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának a megsértése:

3. példa:

X_t = nő a közlekedési balesetek száma a rakparton, majd

Y_t = nő a Duna vízszintje is.

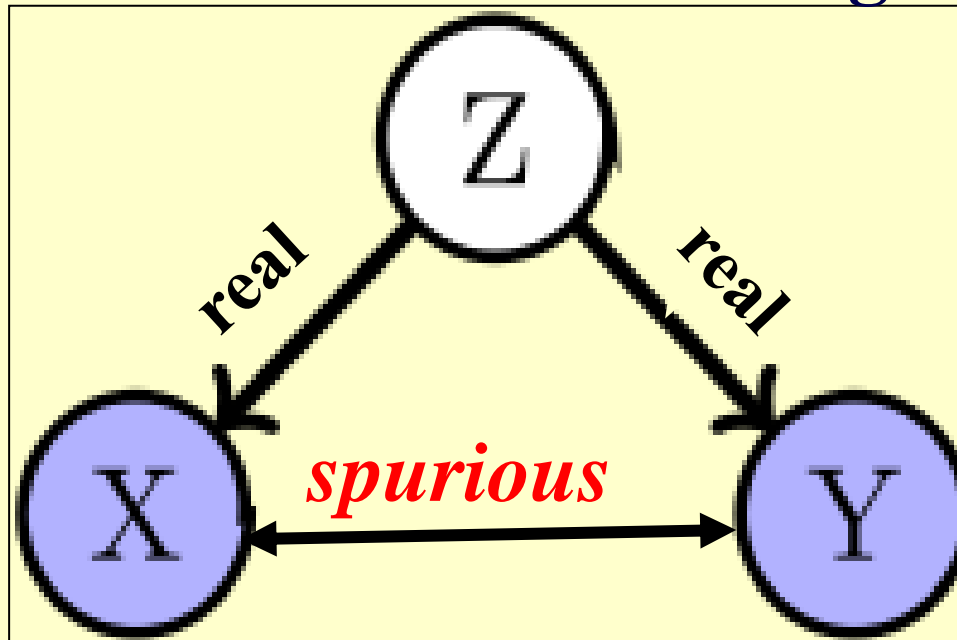
Ebből azonban nem következik, hogy a balesetek okozzák a vízszint növekedését.

Mind a baleseteket, mind pedig a vízszint növekedését egy harmadik Z_t esemény (a tartós esőzés) idézi elő.

Akauzális kapcsolatok

Lazarsfeld 3. kritériumának a megsértése:

4. példa:

X_t = növekszik a fagyalt-fogyasztás, majd Y_t = megnő a halálos vízibalesetek száma is.

Ebből azonban nem következik, hogy a fagyalt-fogyasztás okozza a baleseteket.

Mindkét eseményt egy harmadik Z_t esemény (a napi átlag hőmérséklet emelkedése) idézi elő.

Akauzális kapcsolatok

- A következők példák arra, hogy makroszkópos szinten kauzális jelenségek mögött mikroszkópos szinten akauzális (vagy annak látszó) folyamatok állhatnak.
- Makroszkópos szinten a fázisátalakulások sebességének hőmérsékletfüggését például determinisztikus kapcsolat határozza meg, de mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy az egyes konkrét részecskék milyen sorrendben vesznek részt a fázisátalakulásban.
- Hasonlóképpen adott konkrét radioaktív izotóp bomlási sebességét makroszkópos szinten a felezési idő determinisztikus módon meghatározza. Ugyanakkor a mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy mely konkrét atom fog legközelebb elbomlani.

Nyitott kérdés: A Tanítás szerint az anyagvilágban a kapcsolatok kauzálisak és a klasszikus fizika ezt igazolta is. A kvantumfizikában azonban már ennek ellentmondó tapasztalatok is megjelentek...

(vagy am...), egyenletek alapján.

- Makroszkópos szinten a fázisátalakulások sebességének hőmérsékletfüggését például determinisztikus kapcsolat határozza meg, de mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy az egyes konkrét részecskék milyen sorrendben vesznek részt a fázisátalakulásban.
- Hasonlóképpen adott konkrét radioaktív izotóp bomlási sebességét makroszkópos szinten a felezési idő determinisztikus módon meghatározza. Ugyanakkor a mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy mely konkrét atom fog legközelebb elbomlani.

Saját vélemény: A Tanítás szerint a megnyilvánult természetben (az anyagvilágban) a kapcsolatok mind kauzálisak, ezért ami ott véletlennek látszik, annak az okait egyszerűen csak nem ismerjük.

(vagy ami látszik véletlennek, annak okait egyszerűen csak nem ismerjük)

- Makroszkópos szinten a fázisátalakulások sebességének hőmérsékletfüggését például determinisztikus kapcsolat határozza meg, de mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy az egyes konkrét részecskék milyen sorrendben vesznek részt a fázisátalakulásban.
- Hasonlóképpen adott konkrét radioaktív izotóp bomlási sebességét makroszkópos szinten a felezési idő determinisztikus módon meghatározza. Ugyanakkor a mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy mely konkrét atom fog legközelebb elbomlani.

Saját vélemény: Ha mikroszkópos szinten meg tudnánk különböztetni a részecskéket és többet tudnánk róluk, akkor azt is meg tudnánk mondani, hogy legközelebb mely konkrét részecske vesz részt az átalakulásban...

(vagy amennyire tudunk, a részecskék egymással)

- Makroszkópos szinten a fázisátalakulások sebességének hőmérsékletfüggését például determinisztikus kapcsolat határozza meg, de mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy az egyes konkrét részecskék milyen sorrendben vesznek részt a fázisátalakulásban.
- Hasonlóképpen adott konkrét radioaktív izotóp bomlási sebességét makroszkópos szinten a felezési idő determinisztikus módon meghatározza. Ugyanakkor a mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy mely konkrét atom fog legközelebb elbomlani.

Saját vélemény: Ha mikroszkópos szinten meg tudnánk különböztetni a részecskéket és többet tudnánk róluk, akkor a viselkedésük már nem tünne véletlenszerűnek...

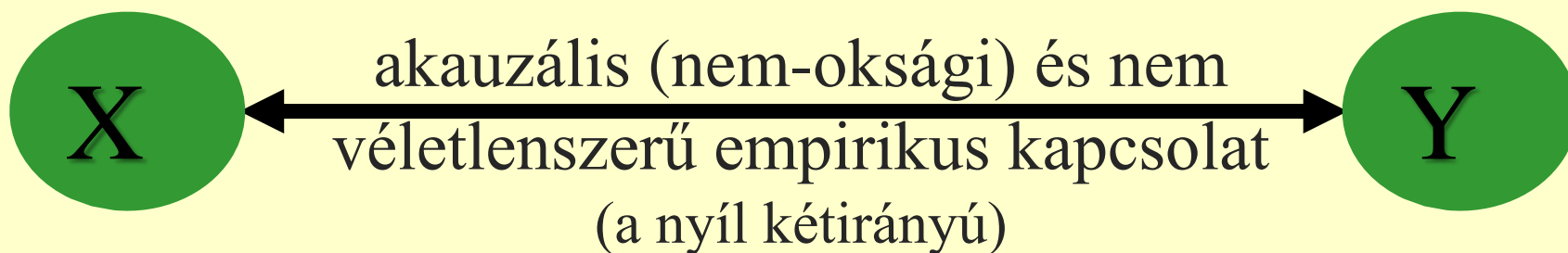
(vagy am... anyagok am...)

- Makroszkópos szinten a fázisátalakulások sebességének hőmérsékletfüggését például determinisztikus kapcsolat határozza meg, de mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy az egyes konkrét részecskék milyen sorrendben vesznek részt a fázisátalakulásban.
- Hasonlóképpen adott konkrét radioaktív izotóp bomlási sebességét makroszkópos szinten a felezési idő determinisztikus módon meghatározza. Ugyanakkor a mikroszkópos szinten kauzálisan nem határozható meg, hogy mely konkrét atom fog legközelebb elbomlani.

Szinkronicitás

A C. G. Jung által bevezetett „szinkronicitás” az akauzális kapcsolatok egy speciális esete, melynek szemléletes sémája:

- Itt X egy személy valamilyen belső (tudati) történése, Y pedig a személy külvilágában bekövetkező valamilyen számára jelentéssel bíró esemény, miközben X és Y között kizárható (1) mindennemű oksági kapcsolat, (2) egy mindkettővel korreláló harmadik Z magyarázó változó és (3) a puszta véletlen is.
- Egyszerűbben: a szinkronicitás egy személy által tapasztalt belső és külső események jelentéstartalmi együttjárása.

Szinkronicitás

- A kvantummechanika koppenhágai értelmezése felvetette azt a kérdést is, hogy vajon a fizikai világ mennyire független az emberi tudattól.
- Niels Bohr: *„Ha meg akarjuk érteni a kvantumelméletet, az emberi tudat működését kell megérteni.”*
- Chris King: *„Ha meg akarjuk érteni az emberi tudat működését, a kvantumelméletet kell megérteni.”*
- Ez időben dolgozta ki Jung a **szinkronicitás** elméletét, amely a tudat működése és a tudattól (látszólag) független „külvilág” között nem-okosági (akauzális) kölcsönhatásokat tételezett fel (<https://www.youtube.com/watch?v=oGTbxUk0oK0>).
- Jung szerint ahogyan az okoság összefűzhet különböző jelenségeket, ugyanúgy a jelentés is összefűzhet eseményeket.

Szinkronicitás

- Jung *szinkronicitáson* olyan jelenséget értett, amelynek során valamely személy egyes belső világabeli (tudati) történései és bizonyos külvilágabeli események,
- (1) amelyekről a személy úgy érzi, hogy valami hasonló jelentést hordozhatnak,
- (2) a pusztán véletlent kizáró feltűnően nagy gyakorisággal fordulnak elő együtt, annak ellenére, hogy
- (3) közöttük ok-okozati összefüggés nem mutatható ki.
- „*Synchronicity: meaningful coincidences*, where more than one event is connected together by neither causality nor chance.”
- Wolfgang Pauli Nobel díjas fizikus már akkor úgy vélte, hogy a szinkronicitás jelensége nincs ellentmondásban a kvantumfizika koppenhágai értelmezésével (Junggal ebben együttműködött, erről közösen publikáltak).

Szinkronicitás példák

Jung (1):

- Jung egy nőbetege álombeszámolóját hallgatta, akinek az analízise akkorra holtpontra jutott. A beteg éppen arról beszélt, hogy álmában ajándékkul kapott egy szent szkarabeusz bogarat ábrázoló aranyékszert, amikor hirtelen koppanást hallottak az ablaküvegen.
- Az ablaküvegnek kívülről nekirepült egy valódi szkarabeusz bogár (annak egy európai változata).
- Jung kinyitotta az ablakot, a bogár berepült, Jung röptében elkapta és odanyújtotta az elképedt betegnek:
„Íme hölgyem az Ön SZKARABEUSZA!”
- Ettől a sokkhatástól – az újjászületéssel kapcsolatos jelentést hordozó álombeli szkarabeusz tényleges fizikai megjelenésével – az analízis látványosan beindult és hamarosan eredményesen le is zárult.

• Jung kinyitotta az ablakot, a bogár berepült, Jung röptében elkapta és odanyújtotta az elképedt betegnek:

„Íme hölgyem az Ön SZKARABEUSZA!”

• Ettől a sokkhatástól – az újjászületéssel kapcsolatos jelentést hordozó álombeli szkarabeusz tényleges fizikai megjelenésével – az analízis látványosan beindult és hamarosan eredményesen le is zárult.

„A szent magzatot így ki lehet hordani. A szkarabeusz hengergeti a galacsinját, és a galacsinban előáll az élet, az ő lelki koncentrációjára irányuló osztatlan munkájának a hatása folytán. Ha pedig még a szemétben is létrejöhet egy embrió, amely elhagyja burkait, akkor éppen az égi szívünk lakhelye, amelyre a szemléletünket koncentráljuk, ne tudna egy testet létrehozni?”

(Az Aranyvirág fakadásának titka, ford.: K. J.)

elkapta és ... az elképedt betegnek:

„Íme hölgyem az Ön SZKARABEUSZA!”

- Ettől a sokkhatástól – az újjászületéssel kapcsolatos jelentést hordozó álombeli szkarabeusz tényleges fizikai megjelenésével – az analízis látványosan beindult és hamarosan eredményesen le is zárult.

Szinkronicitás példák

— Jung (2):

Amikor Jung a halszimbólum jelképes értelmével foglalkozott, feltűnően sokszor került halakkal kapcsolatos helyzetekbe.

- 1949. április 1-én reggel egy félig-hal félig-ember rajz keltette fel a figyelmét, majd hal volt ebédre, és beszélgetés is a halakra terelődött.
- Ebéd után megjelent egy korábbi páciense, akit már hónapok óta nem látott, és aki különös képeket mutatott Jungnak halakról.
- Még aznap este valaki egy olyan hímzést mutatott Jungnak, amelyen halszerű tengeri szörnyek voltak láthatóak.
- Másnap egy másik korábbi páciense látogatta meg, akit már egy évtizede nem látott, és egy olyan álmáról számolt be neki, amelyben egy nagy hal úszott feléje...

Szinkronicitás példák

Jung (3):

- Jung egyszer Freuddal beszélgetett a parapszichológiáról, a megrögzötten materialista Freud mereven elutasította a parapszichológiai jelenségek létezését.
- Ekkor Jungnak olyan érzése támadt, mintha a rekeszizma vasból lenne és vörösen kezdene izzani. Ebben a pillanatban, mindkettőjük döbbenetére, hatalmas csattanást hallottak a mellettük álló könyvszekrényből.
- *„Íme, ez egy példa volt a katalitikus exteriorizáció jelenségére”* mondta Jung Freudnak. *„Ez teljes badarság!”* válaszolta Freud.
- Erre Jung azt mondta, hogy *„Egyáltalán nem”* majd – maga sem tudta honnan vette ehhez a bátorságot – megjósolta, hogy a csattanás azonnal meg fog ismétlődni. És megismétlődött...
- Freud néma döbbenettel és félelemmel nézett Jungra...

Szinkronicitás példák

Jung (4):

- 1928-ban, amikor Jung a híres *Vörös Könyvében* később publikált mandalákat festette, a sinológus Richard Wilhelm küldött neki egy példányt „*Az aranyvirág fakadásának titka*” c. ősi taoista alkimista szövegből, amely az ősi kínai meditáció gyakorlatát ismerteti.
- Jungot sokkolta, hogy a könyvben levő egyik mandala mennyire hasonlított arra a „sárga kastélyt” ábrázoló mandalára, amelyen éppen dolgozott.
- Ez a pillanat élete egyik fordulópontjának bizonyult és figyelmét ettől kezdve az alkímia pszichológiai jelentésének és jelentőségének szentelte.

Szinkronicitás példák

Jung (4):

A Jung által festett „sárga kastélyt” ábrázoló mandala.

A R. Wilhelm által kiadott „*Das Geheimnis der Goldenen Blüte*” („*Az aranyvirág fakadásának titka*”) c. könyvben található hasonló témájú ősi kínai mandalát nem sikerült megtalálni.

Szinkronicitás példák

Jung (5):

- Jung üzent az egyik súlyosan depressziós betegének, hogy már aktuális lenne, ha ismét megjelenne nála kezelésre, de a beteg – felesége nyomására – nem válaszolt.
- Jung néhány nap múlva vidéken tartott előadást és késő este tért vissza a szállodájába. Éjfél után két óra tájban arra az érzésre ébredt, hogy valaki sietősen kinyitotta az ajtót és bejött a szobájába. Azonnal felkelt, felkapcsolta a villanyt, de nem látott senkit. Ugyanakkor tompa fájdalmat érzett a homlokán és a tarkóján.
- Másnap táviratban értesült arról, hogy depressziós betege főbe lőtte magát. Később megtudta, hogy a lövedék a betege homlokán hatolt be és koponyája hátsó részén állt meg.

Szinkronicitás példák

Jung (6):

Jung 1961. június 6-án délután 4 órakor hunyt el nagyon békésen, családja körében. Talán nem meglepő, hogy halálát szinkronisztikus események kísérték...

- Jung barátja, Laurens van der Post, aki ekkor éppen hajózott Afrikából Európába, Jung halála idején álmot látott, amelyben Jung búcsút intett neki...
- Barbara Hannah néhány perccel Jung halála előtt fedezte fel, hogy autójának viszonylag új és feltöltött akkumulátora hirtelen különös módon lemerült...
- Néhány órával Jung halála után egy váratlan és szokatlan vihar tört ki Küsnacht fölött, majd belecsapott a villám Jung kertjében kedvenc fájába, amely alatt rendszeresen üldögélt...

Szinkronicitás példák

Jung (6):

Jung 1961. június 6-án délután 4 órakor hunyt el nagyon békésen, családja körében. Talán nem meglepő, hogy halálát szinkronisztikus események kísérték...

Amikor néhány év múlva Laurens van der Post egy dokumentumfilmet forgatott Jung haláláról Jung küsnachti házában és éppen erről a villámcsapásról akart a kamerának szólni, a villám ismét lecsapott a kertben...

hirtelen k... os módon lemerült...

- Néhány órával Jung halála után egy váratlan és szokatlan vihar tört ki Küsnacht fölött, majd belecsapott a villám Jung kertjében kedvenc fájába, amely alatt rendszeresen üldögélt...

Szinkronicitás példák

Emile Deschamps (19. századi francia költő):

- Deschamps kisfiú korában Orléans-ban élt, és egyszer M. de Fortgibu, a család barátja szilváspudinggal lepte meg őt.
- Tíz év múltán a gyermekből fiatalember lett és egyszer egy párizsi étteremben ebédelt, utána desszertnek szilváspudingot kért. A pincér egy vendég felé bökött, aki éppen az utolsó adagot fogyasztotta. A vendég M. de Fortgibu volt...
- Ismét eltelt sok év, Deschamps szilváspudingot evett egy fogadáson, s közben egy társának felidézte korábbi eseteit a szilváspudinggal. Végül még hozzátette: már csak M. de Fortgibu hiányzik. Lőn csoda, nyílik az ajtó, és ki lép be rajta? Maga M. de Fortgibu. Az akkor már idős férfi kissé zavarba jött, amikor észrevette, hogy rossz helyen jár.
Tévedésből kötött ki a fogadáson!

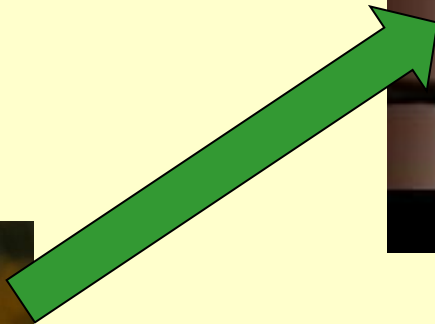
Szinkronicitás példák

Roderick Main (1):

- Egy biológia professzor rovarokról tartott előadást, amelyet egy *ájtatos manóról* (*imádkozó sáskáról*) szóló történettel akart befejezni.
- Amikor erre éppen rá akart térni, egy igazi/élő *ájtatos manó* repült be a nyitott ablakon és egy felkapcsolt olvasólámpa mellett landolt úgy, hogy hatalmas árnyékot vetett a terem falára, amelyen nagyon markánsan látszott az „imádkozó” testalkat („*praying mantis*”).
- A hallgatóság meghökkenve fogadta a nemvárt demonstrációt...

Szinkronicitás példák

Roderick Main (1):

Szinkronicitás példák

Roderick Main (2):

- Egy férfinak mintegy kilenc évnyi autóvezetési praxisa során – három különböző országban – összesen mindössze négy defektje volt.
- Mind a négy esetben ugyanaz a személy utazott az autóban vele, akivel egyébként igen ritkán volt együtt, és akivel a kapcsolata némileg kényelmetlen és konfliktusos volt.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (3):

- Egy férfi egy éjszaka azt álmodta, hogy a feleségével Ausztráliába utazott bizonyos családok és barátok meglátogatása céljából.
- Az álomban egy nagy városban autóztak és végül megérkeztek egy térre, ahol egy templom volt, mellette a szabadban elhelyezett három haranggal.
- A férfi néhány hónappal az álom után a feleségével valóban Ausztráliába utazott, ahol egy Melbourne környéki autós kirándulás során eljutott Wangaratta városba.
- A városban megláttak egy templomot, amely mellett a szabadban ideiglenesen el volt helyezve három harang addig, amíg a harangtorony megépül.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (4):

- Egy szabadságon levő pszichoanalitikusnak hirtelen erős vizuális benyomása támadt egy betegével kapcsolatban, akiről öngyilkossági késztetéseket feltételezett.
- Nem tudván szabadulni az erős élménytől, hirtelen elhatározással táviratot küldött a betegének azzal a szöveggel, hogy „*Ne tegyen semmi örültséget!*”
- A pszichoanalitikus két nap múlva megtudta, hogy beteg éppen kiment a konyhába azzal a szándékkal, hogy kinyitja a gázcsapot és megöli magát.
- Ebben a pillanatban csengetett a postás és átadta neki a táviratot. A beteget sokkolta az üzenet és nem kísérelte meg ismét az öngyilkosságot...

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (1):

- Az 1960-ban született és Angliában élő James Plaskett sakk nagymester hosszabb időn át részletesen naplózta a különböző élményeit, és ezt az anyagot Main rendelkezésére bocsátotta. Main kiegészítő interjúkat is készített vele.
- Plaskett 1984 dec. 22-én véletlenül megtudta, hogy a Hold túloldalán levő egyik krátert „Plaskett Kráternek” nevezik.
- 1988. januárban felfedezte, hogy a Hold túloldalának a térképét aznap publikálták először, amikor ő született.
- 1988. februárban, miközben a „Plaskett Kráter” témájában kutakodott, felfedezte, hogy a *Monoceros* konstellációban létezik egy csillagászatilag is fontos „Plaskett Csillag” nevű kettős csillag is.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (2):

- Plaskett néhány nap múlva, amikor az Arthur legendakörrel kapcsolatban olvasott valamit egy enciklopédiában, annak a belső borítóján talált egy csillagtérképet a *Monoceros* konstellációról a név fordításával (*Monoceros = Unicorn*).
- Erről eszébe ötlött, hogy néhány nappal korábban egy különös egybeesésekről (koincidenciákról) szóló írásának ezt a címet adta: „*The Unicorn Spoor*” („*Az Unicornis nyomában*”), utalva arra, hogy mint ahogyan egy még sohasem látott állat (az unicornis) létezésére következtethetünk annak hátrahagyott nyomaiból, ugyanígy arra a „valamire” is következtethetünk, amelyek a coincidenciákban (mint hátrahagyott nyomokban) nyilvánulnak meg.
- Bevillant neki, hogy pl. „Plaskett Kráterből” következtethetünk arra a meteoritra, amelynek becsapódása a krátert létrehozta.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (3):

- Plaskettnek az Arthur legendakörrel kapcsolatban az alábbi szinkronisztikus élményei voltak.
- 1986. nov. 5-én volt egy álma, amelyben feltűnt Lance Percival színész. Egy barátja az álmot úgy értelmezte, mint utalást Arthur két lovagjára, Lancelot-ra és Parsifal-ra. Plaskett addig semmit sem tudott az Arthur legendaköréről, de ez felkeltette az érdeklődését.
- 1988. január 31-én érdeklődéssel olvasott Wagner *Parsifal* c. operájáról egy írást, amelyben az operát előadó egyik énekes fotója is szerepelt. A képen látható énekes egészen megdöbbentően hasonlított magára Plaskett-re!
- Két hét múlva, február 14-én a TV-ben véletlenül látott egy clip-et, amelyben Lance Percival színész szerepelt.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (4):

- A két utóbbi eset nyomán Plaskett szisztematikusabban kezdett az Arthur legendakörrel foglalkozni. Febr. 14-én belenézett az *Antiques Roadshow* c. TV műsorba, ahol azt látta, hogy a műsor tárgya egy igen régi „kerekasztal” (mint régiség).
- Másnap reggel még ezen a koincidencián rágódott, amikor a rádióban azt hallotta, hogy egy nemzetközi „kerekasztal megbeszélést” szerveznek vezető politikusok számára.
- Még ezen a reggelen a TV hírekben hallotta, hogy a *Camelot* c. musical zeneszerzője meghalt.
- Másnap elment a helyi könyvtárba, hogy ellenőrizze a nemzetközi „kerekasztal megbeszélésről” szóló rádióhíradás részleteit, ahol a *Film Guide* rovatban azt olvasta, hogy a BBC műsorán éppen aznap ment a „Kerekasztal lovagjai” c. film, amikor az *Antiques Roadshow* c. TV említett műsora.

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (5):

- Az Arthur legendakör kapcsán Plaskett eljutott a Szent Grál témájához. A „Grál” a legenda szerint az az edény, amelyet Jézus használt az utolsó vacsorán, és amelyben felfogták a vérét, amikor már a kereszten szenvedett.
- Plaskett erősen érdeklődni kezdett a „grál” („grail”) szó eredete és jelentése iránt, és némi kutatás után arra a – számára meghökkentő – eredményre jutott, hogy a szó a latin „crater” („serleg”, „kupa”, „tál” jelentésű) szóból származik, aminek a mai angolban a „kráter” jelentés felel meg. Ez a szó ilyen módon összekapcsolta csillagászattal és az Arthur legendakörrel kapcsolatos szinkronisztikus élményeit!

Szinkronicitás példák

Roderick Main (5), Plaskett (6):

- Miközben a csillagászáttal és az Arthur legendakörrel kapcsolatos élményei tetőztek, Plaskett elkezdte olvasni Dante „*Isteni színjátéka*” Paradiso c. részét.
- Meglepetéssel olvasta, hogy Dante felemelkedése – szeretett Beatrice-je vezetésével – a Holdra szállással kezdődött és a csillagok elérésével folytatódott. Pontosan ez volt az ő útja is: először a „Plaskett Kráter” a Holdon, majd a „Plaskett Csillag”.
- Dante felemelkedésének végállomása a „*Celestial Rose*” volt. Plaskett útja is egyfajta „rózsában” végződött, minthogy a „Plaskett Csillag” – és az egész *Monoceros* konstelláció – a *Rosette Nebula* része .

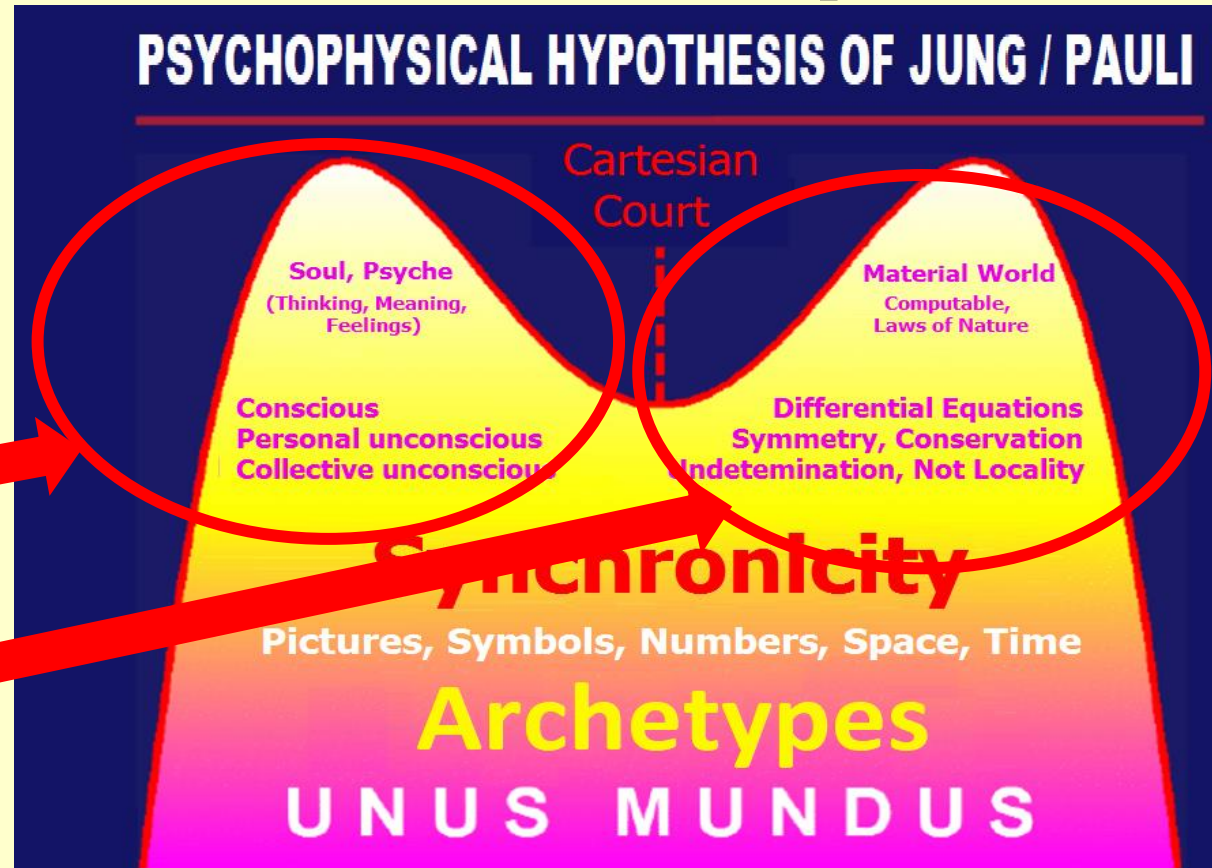
Unus mundus

- Az *unus mundus* (latin: „egyetlen egységes világ”) kifejezést Platontól kezdve, a középkori skolasztikusokon és az alkimista Dorneuson át használták, de Jung adott neki markáns régi-új értelmezést a szinkronicitás kapcsán.
- Jung és Pauli *unus mundus* modellje: nincs mély szakadék

a lélek (psziché)

és az anyagi világ között.

A Descartes (Cartesius) féle szakadék a lélek és az anyag között

A szakadás messze nem teljes, csupán a felszín érinti!

Unus mundus

- Az *unus mundus* elvet fejezi ki Hermes Trismegistos a *Tabula Smaragdina* c. művében: „Ami bent, az kint – ami fönt, az lent is megnyilvánul.” (Ez lett az alkímisták krédója.)
- Ami a *belső világunknak* (a léleknek, a pszichének) meghatározó hajtóereje, az a *külvilágunkban* (az anyagi világban) is változásokat idéz elő.
- Ugyanez Hamvas Béla fordításában: „Ami fenn van, ugyanaz, mint ami lenn van, és ami lenn van, ugyanaz, mint ami fenn van, így érted meg az egy varázslatát.”
- Ami lent van az *unus mundus* szintjén (belső és külső világunk közös gyökerében), az a határozza meg fent belső és külső világunk történéseit is.

Ji King

- A *Ji King* (Ji csing, I Ching, magyarul: a *Változások Könyve*) a konfucianizmus egyik ősi (kb. i. e. 3000-re datálható), igen nagy tekintélynek örvendő szent könyve, amelyet Kínában az ókortól kezdve széleskörűen használtak és használnak ma is életvezetési, jövődölési, „jóslási” célokra.
- Európában a 19. századtól jelentek meg különböző kiadásai, melyek közül a legjelentősebb és egyben legismertebb Richard Wilhelm 1924-es német nyelvű fordítása.
- Ehhez a kiadáshoz írt Jung egy igen jelentős előszót, amelyben a *Ji King* működési elvét összekapcsolta az általa bevezetett szinkronicitás fogalmával és jelenségkörével.

Ji King

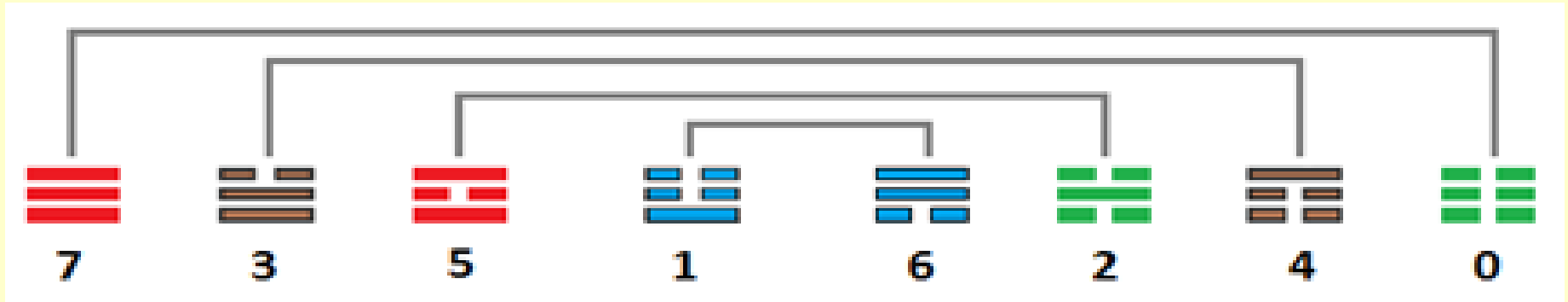

- Ebben az előszóban Jung megállapítja, hogy a régi kínaiak (és valamennyire még a maiak is) sokkal inkább azokra a jelenségekre fókuszálnak, amelyeket mi inkább véletlenszerűeknek gondolunk, és nem a jól azonosítható elkülönült tiszta oksági láncokra, mint mi itt Európában.
- A *Ji King* is erre a szemléletre épül: bármi is történik egy adott pillanatban (adott időben), az szükségszerűen magában hordozza ennek az adott pillanatnak (időnek) a minőségét. Ez azt is jelenti, hogy adott pillanatban bekövetkező – akár véletlennak tűnő – események valamilyen módon képviselik és jellemzik azt a pillanatot.
- Ez az elv lényegében ugyanaz, mint amit Jung feltételezett a szinkronicitás jelenségkörének alapjaként.

Ji King

- A *Ji King* gyakorlati „jóslási” célokra történő alkalmazása az ún. trigramok és hexagramok segítségével történik.
- Egy trigram három egymás fölött elhelyezkedő vonalból áll, amelyek lehetnek folytonosak (jang) vagy megszakítottak (jin). A lehetséges nyolc trigram (ősjel, kua):

- A nyolc trigram jelentése:
7: Ég, Teremtő; **3:** Tó, Közömbösség; **5:** Tűz, Nap;
1: Menydörgés, Gerjesztő; **6:** Szél, Szelíd; **2:** Víz, Mélység;
4: Hegy, Nyugvás; **0:** Föld, Befogadó

- Ji King*
- Ezeket a *trigramokat* a *Ji Kinghez* kérdéssel forduló (mintegy tanácsot, jövődölést vagy jóslást kérő) személy látszólagosan a véletlen segítségével generálja.
 - A (látszólagos) véletlen bekapcsolása az eljárásba eredetileg szárított cickafark szárok meghatározott módon történő többlépcsős „véletlen” szétdobásával történt.
 - Később megjelentek olyan egyszerűbb módszerek, mint bambusznyársak vagy hurkapálcikák használata a cickafark kórók helyett, illetve legújabban érmék feldobása is.

- A nyolc trigram jelentése:

7: Ég, Teremtő; **3:** Tó, Közömbösség; **5:** Tűz, Nap;

1: Menydörgés, Gerjesztő; **6:** Szél, Szelíd; **2:** Víz, Mélység;

4: Hegy, Nyugvás; **0:** Föld, Befogadó

- Amikor egy tanácsot/választ kérő személy az előírás szerint „kidob” egy trigramot, az a trigram tehát valamilyen módon visszatükrözi a személy világának aktuális együttállását a „kidobás” idejében.

- Megjegyzendő, hogy ugyanezen az elven alapulnak a csillagok vagy kidobott kártyalapok relatív helyzete, madarak röpködése, füstgomolyok vonulása, iszapos kávé-üledék elhelyezkedése, etc. alapján történő „jóslások” is.

Mindezek a yoga szerint az éppen megnyilvánuló és megnyilvánulni készülő szamszkárákról tájékoztatnak.

• **A nyolc trigram jelentése:**

7: Ég, Teremtő; **3:** Tó, Közömbösség; **5:** Tűz, Nap;

1: Menydörgés, Gerjesztő; **6:** Szél, Szelíd; **2:** Víz, Mélység;

4: Hegy, Nyugvás; **0:** Föld, Befogadó

A *trigramok* konkrét jelentését Jung azonosította a nyolc legalapvetőbb természeti „*archetípussal*”.

A Jung által felfedezett *archetípusok*: az emberiség őskézdet óta állandóan megismétlődő élményeinek, tapasztalatainak a nagy érzelmi energiájú, örökletes lecsapódásai, bevésődései a pszichében, amelyek ezen élmények megismétlődése irányában hatnak.

Igen nagy számú *archetípus* létezik, melyek egy része a természettel kapcsolatos. Ez utóbbiakhoz tartozik Jung szerint a *Ji King* nyolc trigramja is.

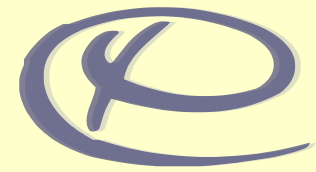
- **A nyolc trigram jelentése:**

7: Ég, Teremtő; **3:** Tó, Közömbösség; **5:** Tűz, Nap;

1: Menydörgés, Gerjesztő; **6:** Szél, Szelíd; **2:** Víz, Mélység;

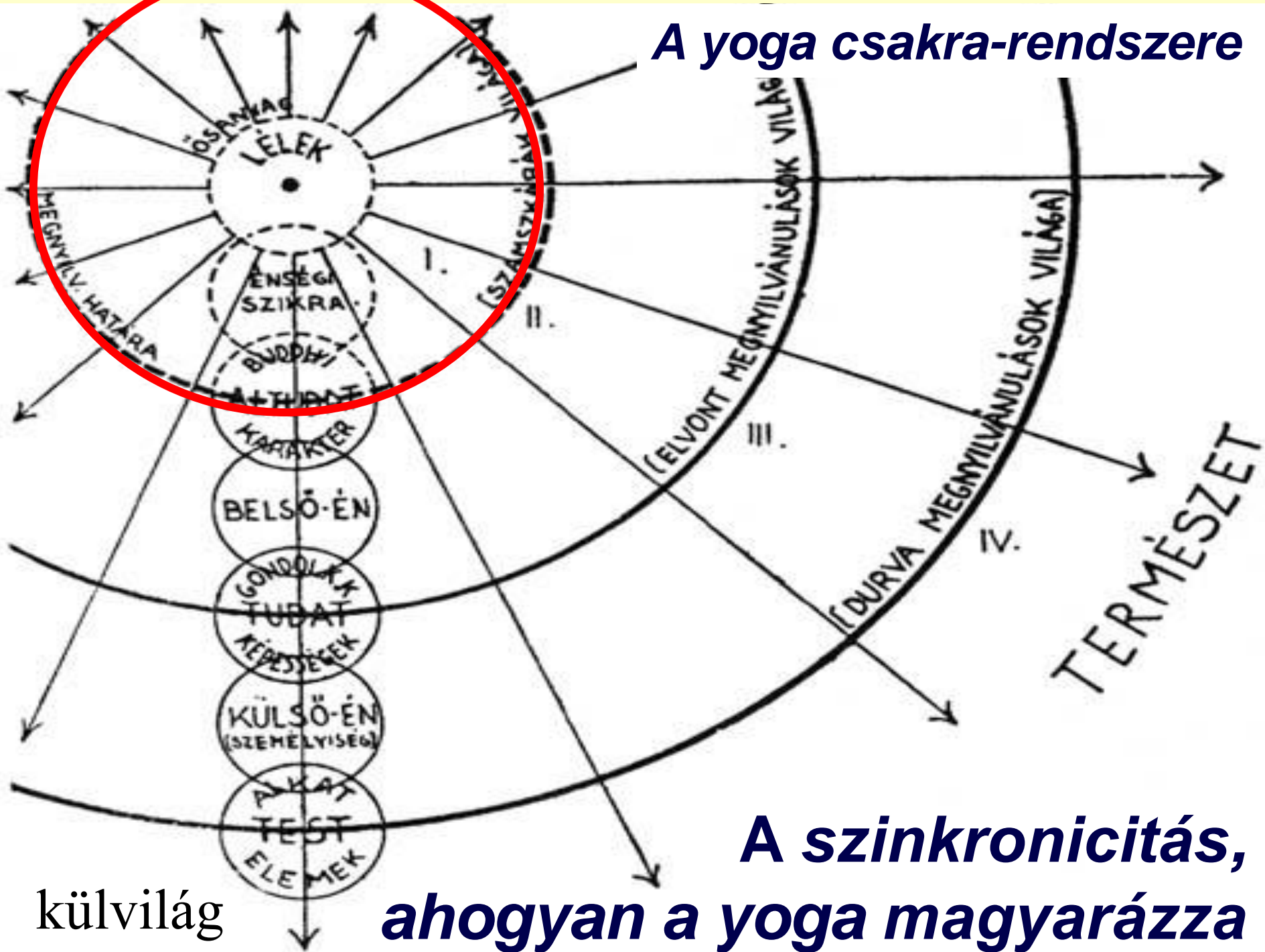
4: Hegy, Nyugvás; **0:** Föld, Befogadó

Ji King

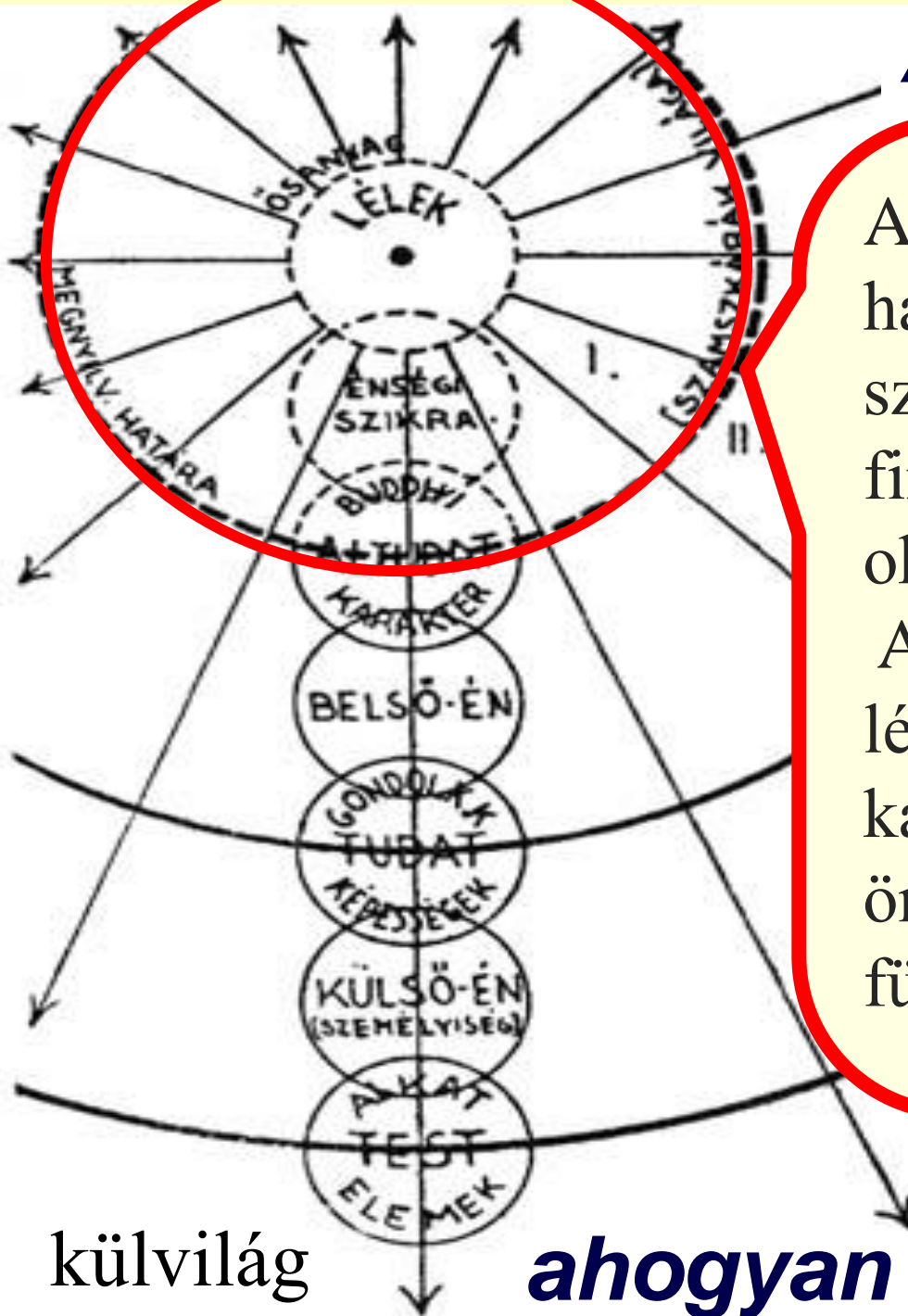
- Minthogy a nyolc trigram csak meglehetősen durva felbontással képes a Mindenség (a személy belső és a külső világa) aktuális állapotának és lehetséges változásainak a leképezésére, gyakorlati célokra a trigramok helyett ún. hexagramokat használnak.
- Egy hexagram két egymás fölött elhelyezkedő trigramból áll, amelyek lehetséges maximális száma már 64 (ami a tapasztalat szerint már elegendő felbontást képes biztosítani).
- A több ezer éves tapasztalatokat bőséges írásos anyagokban foglalták össze, amelyek további részleteivel ehelyütt nem foglalkozunk.

A yoga csakra-rendszere

**A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza**

A yoga csakra-rendszer

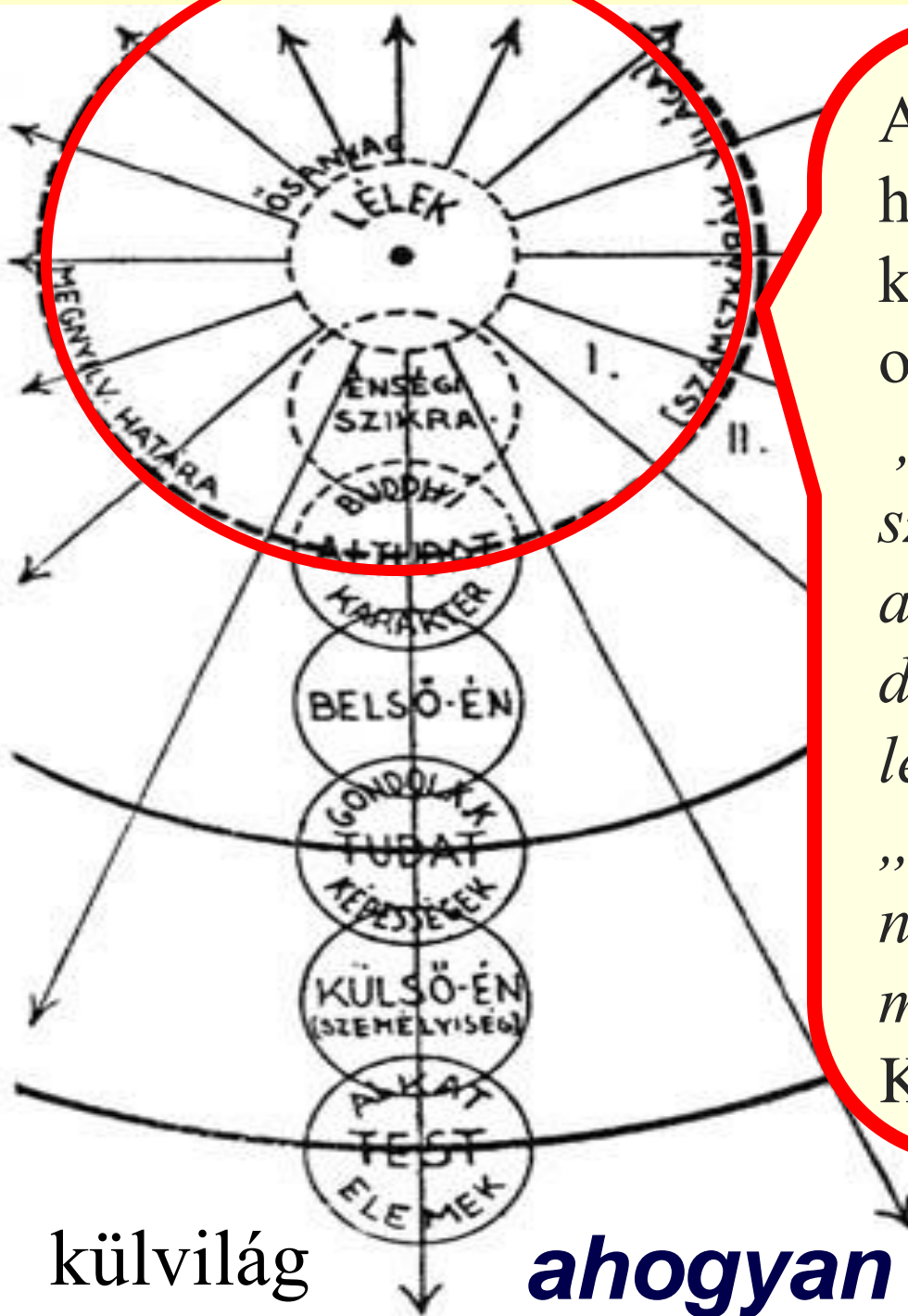

A megnyilvánulások határvonalán belül a számszárak között csak finalitás van, nincsenek oksági kapcsolatok.

A számszárak csak létrehozzák az oksági kapcsolatokat a kivetítésben, önmaguk azonban azoktól függetlenek maradnak.

**A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza**

külvilág

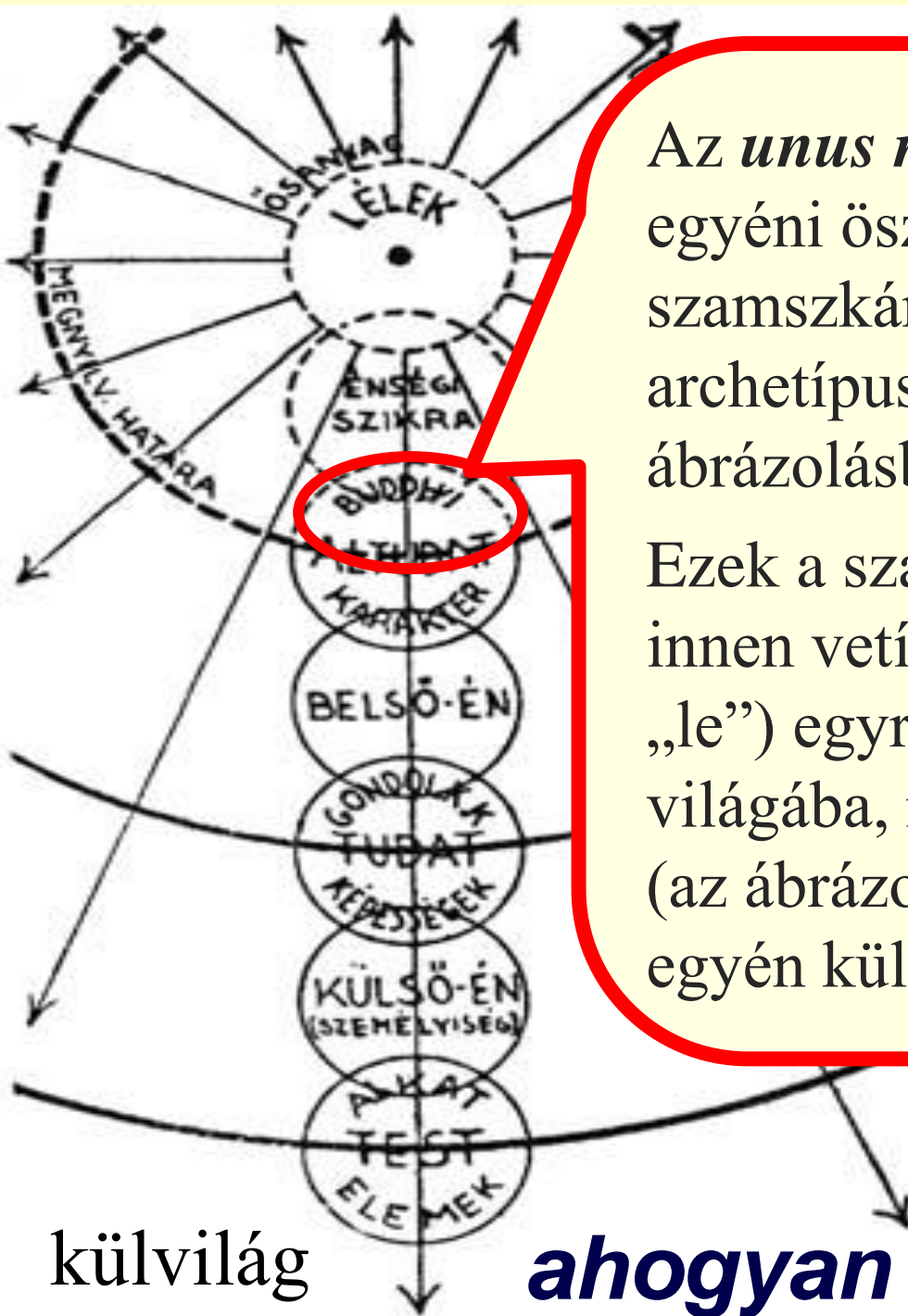

A megnyilvánulások határvonalán kívül (a külvilágban) viszont csak oksági kapcsolatok vannak.

„Nincs véletlen. Még a rózsaszirma sem hull le a földre, amikor nem tartozik hozzá a dolgok rendjéhez a lehullása.” K. J.: Tanácsok.

„Nincs igazságtalanság és nincs véletlen. Minden megnyilvánulás sorsszerű.” K. J.: Kelet világossága I.

**A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza**

Az *unus mundus* alapjául szolgáló egyéni ösztönvilág (az egyéni szamszkárák világa, benne az archetípusokkal) ebben az ábrázolásban „fent van” *buddhi*-ban. Ezek a szamszkárák (hajlandóságok) innen vetítődnek be (az ábrázolásban „le”) egyrészt az egyén belső-világába, másrészt innen vetítődnek ki (az ábrázolásban ugyancsak „le”) az egyén külső világába.

**A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza**

külvilág

Ezek a hajlandóságok az egyén belső-
világában (a tudatban) nyilvánulnak meg.

külvilág

***A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza***

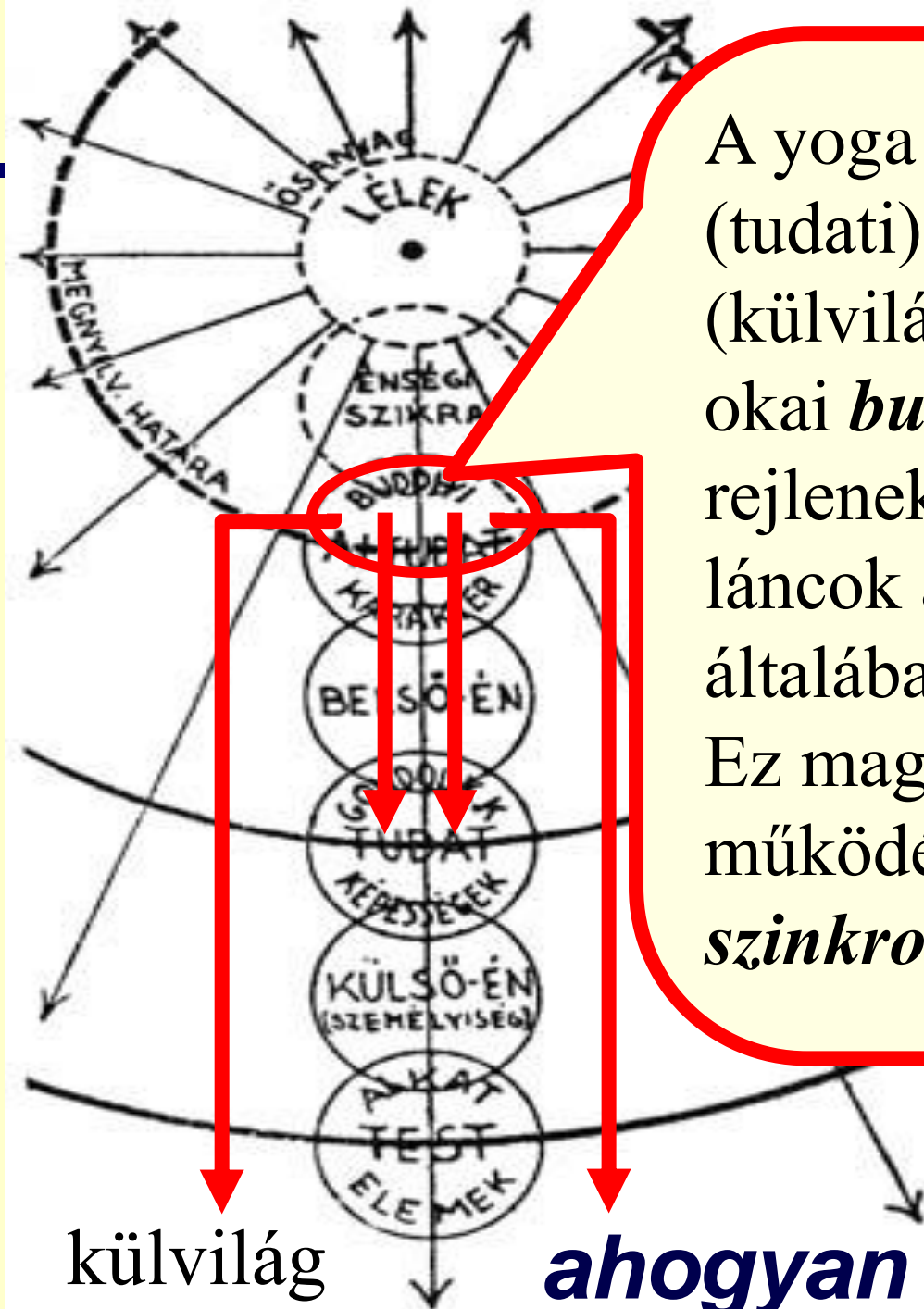

Ezek a hajlandóságok pedig az egyén külső világában nyilvánulnak meg.

külvilág

**A szinkronicitás,
ahogyan a yoga magyarázza**

A yoga szerint mind a belső (tudati), mind a külső (külvilágbeli) megnyilvánulások okai *buddhi* szamszkáráiban rejlenek, de ezek az oksági láncok az ember számára általában nem ismerhetők fel. Ez magyarázza a *Ji King* működési elvét és egyúttal a *szinkronicitást* is.

A szinkronicitás, ahogyan a yoga magyarázza

A legfontosabb kapcsolódó források

- Kaczvinszky József (1994, 1995, 1995): *Kelet világossága I-II-III.* Kötet Kiadó, Nyíregyháza.
- Kaczvinszky József (2003): *A hét beavatás. „F” napló. Yoga aforizmák.* Kvintesszencia Kiadó.
- Lü Tung-pin (Lü-ce) (2003): *Az aranyvirág fakadásának titka* (Kaczvinszky József fordítása németből). Elektronikus kiadás: Terebess Ázsia E-Tár.
- Richard Wilhelm (1992): *Das Geheimnis der Goldenen Blüte* (C. G. Jung előszavával). Walter-Verlag.
- Jung, C. G. (2012): *Előszó a Változások Könyvéhez.* In: *A nyugati és keleti vallások lélektanáról.* Scholar Kiadó.
- Jung, C. G., Hull, R. F. C., Shamdasani, S. (2010): *Synchronicity – An Acausal Connecting Principle.* Princeton University Press.